

VILLA SOFIA

Filosoferen in Toscane

Renate Schepen - Transatlantisch denken

Programma

Dag 1. Verlichting: Van westerse 'Verlichting' naar Afrika als basis voor de moderne wereld

We onderzoeken hoe De Verlichting ons denken heeft beïnvloed en of er wellicht een verlichting van De Verlichting nodig is. We behandelen onderbelichte aspecten in het werk van Kant en Hegel en onderzoeken hoe deze denkers nog in ons denken zitten.

Vaak wordt er gedacht dat de moderne wereld een westerse creatie is. Op deze eerste cursusdag kijken we hoe Afrika aan de basis ligt van onze moderne wereld en hoe maritieme verbindingen tussen Europa, Afrika en Latijns-Amerika ons denken en doen hebben gevormd.

Dag 2. Ver-anderen: Intercultureel denken vanuit 'het tussen' en de beweging van dialoog

We behandelen wat interculturele filosofie is aan de hand van het werk van één van de pioniers op dit gebied, Heinz Kimmerle (1930-2016). De methode die bij deze vorm van filosofie hoort is dialoog. Bij Kimmerle is deze ontstaan uit zijn kennis en persoonlijke contact met Gadamer, als grondlegger van de hedendaagse hermeneutiek en Derrida als differentiedenker. We bespreken ook andere dialoogfilosofen, zoals David Bohm, en hoe we door dialogen tussen Afrikaanse, Latijns-Amerikaanse en westerse filosofen kunnen ver-anderen. Natuurlijk gaan we hier ook over in dialoog met elkaar.

Dag 3. Verzet: Hoe de geschiedenis doorwerkt en de mogelijkheden voor verzet

Het Caribisch gebied is een bron van voor activistische filosofen. Als we het werk van Germaine de Staël (1766 -1817) al kennen is dat meestal vanuit de literatuur, maar als abolitionist verzette zij zich tegen de Franse slavernij op Haïti en werd door Napoleon verbannen. In Duitsland verkeerde zij in filosofische en

literaire kringen en onderzocht hoe haar filosofische benadering verschilde van de Duitse filosofen.

Franz Fanon (1925 – 1961) is in Martinique geboren. Als psychiater werkte hij tijdens de burgeroorlog in Algerije aan beide kanten en ontwikkelde zijn visie op wat dit voor beide partijen betekende. Hij wisselde zijn filosofische gedachten uit met Sartre en De Beauvoir. Vanuit de bevrijdingsfilosofie kent het Latijns-Amerikaanse continent een geschiedenis van verzet. We kijken naar de ethische basis hiervoor en onderzoeken onze eigen bereidwilligheid en vorm van verzet.

Dag 4. Verbinden: van eurocentrisch naar marecentrisch denken

Als ecofeministe onderzoekt Astrida Neimanis wat het voor ons denken over het klimaat en over rechtvaardigheid betekent als we onszelf als 'lichamen van water' zien. We lezen haar tekst (Engelstalig) en ervaren wie we zelf zijn als 'lichaam van water' en hoe we daarin verbonden zijn met elkaar en de rest van de anders dan menselijke natuur.

Dag 5. Verbeelden, een nieuwe taal en toepassing in de praktijk

Een denken in 'heelheid' is de essentie van de Zuid-Afrikaanse Ubuntu filosofie. Het is een relationeel denken, waarin de verbinding tussen alles wordt gezien. De Britse filosoof David Bohm stelt dat het gefragmenteerd denken aan de basis van onze problemen ligt. Vanuit Ubuntu is deze fragmentatie niet aanwezig. Dit gaat gepaard met een rheomode (stromende) taal. Kunnen we onze eigen taal ook meer stromend maken? En hoe zou de wereld er uit zien als deze minder gefragmenteerd zou zijn? We eindigen de cursus met alternatieven voor onze taal, verbeeldingen van andere zijswijzen als oriëntatie en intentie voor ons handelen, en handvatten om dit structureel te integreren in ons dagelijks leven.